

Formules elektriciteit

Inhoud

Elektriciteit – eenheden.....	3
Elektriciteit – formules.....	4
Elektrische lading.....	4
Stroomsterkte I.....	4
Stroomdichtheid J.....	4
Wet van Ohm.....	4
Wet van Pouillet.....	4
Resistiviteit of specifieke weerstand ρ	4
Weerstand temperatuurcoëfficiënt α	5
Specifieke weerstand temperatuurcoëfficiënt.....	5
Weerstand en temperatuur.....	5
Elektrisch geleidingsvermogen G.....	5
Serieschakelen van weerstanden.....	5
Parallelschakeling van twee weerstanden.....	5
Parallelschakeling van weerstanden.....	6
Spanningsdeler - onbelast.....	6
Spanningsdeler - belast.....	6
Spanningsval U in elektrische leiding.....	6
Equivalent ster-driehoekschakeling ster $\rightarrow$ driehoek.....	6
Equivalent ster-driehoekschakeling driehoek $\rightarrow$ ster.....	7
Wet van Kirchhoff - knooppunt.....	7
Wet van Kirchhoff – gesloten lussen.....	7
Inwendige weerstand van een element.....	7
Serieschakeling van elementen.....	8
Parallelschakeling van elementen.....	8
Gemengde schakeling van elementen.....	8
Elementenschakeling in tegenstelling.....	8
Elektrische arbeid in gelijkstroom.....	9
Vermogen in gelijkstroom.....	9
Rendement.....	9
Elektrolysewet van Faraday.....	9
Wet van Coulomb.....	9

Veldsterkte, in een punt buiten een rechte geleider 9

Elektriciteit – eenheden

grootheden

een grootheid iets dat kan gemeten worden (bvb: tijd, lengte gewicht ...)

symbolen

is een SI overeen gekomen afkorting voor een grootheid-parameter
(bvb: t = tijd, m = massa, I = elektrische stroom, ...)

eenheden

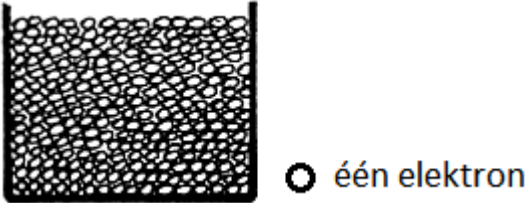
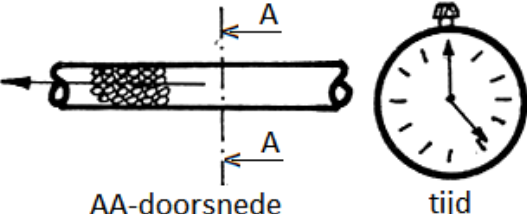
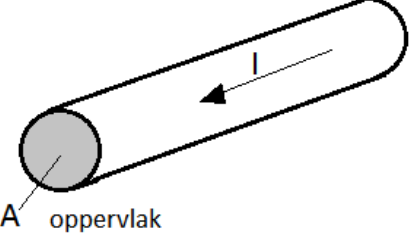
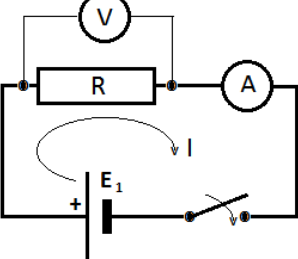
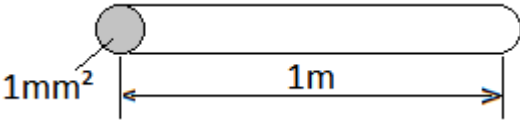
een eenheid is een maat waarin grootheden numeriek kunnen worden uitgedrukt

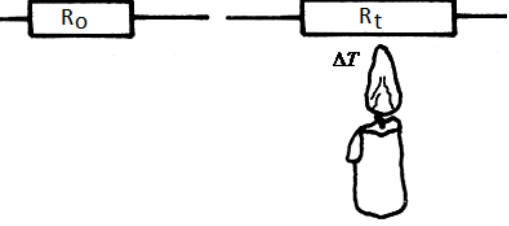
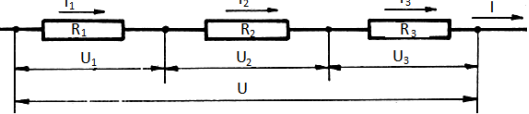
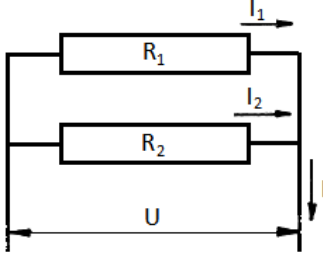
SI-basiseenheid

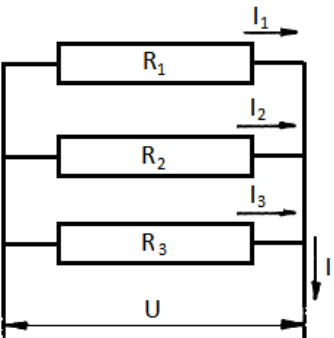
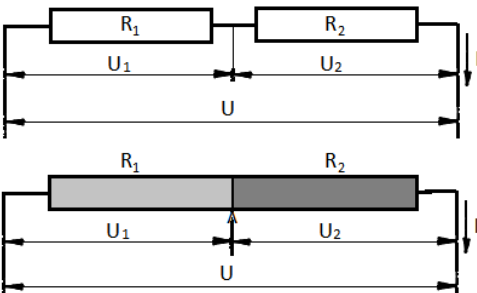
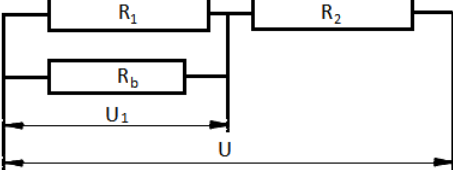
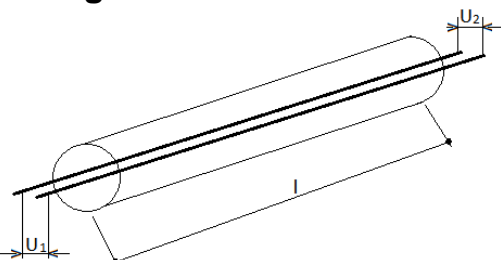
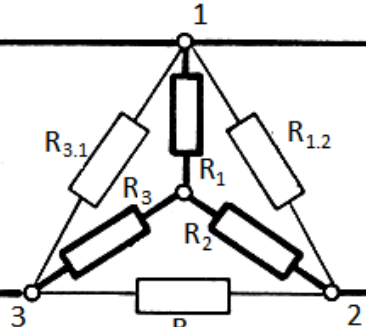
grootheid	naam	symbool	voorbeeld
absolute temperatuur	kelvin	K	237 K
elektrische stroom	ampère	A	50 A
hoeveelheid stof	mol	mol	1.5 mol
lengte	meter	m	158 m
lichtsterkte	candela	cd	0.5 cd
massa	kilogram	kg	265 kg
tijd	seconde	s	236 s

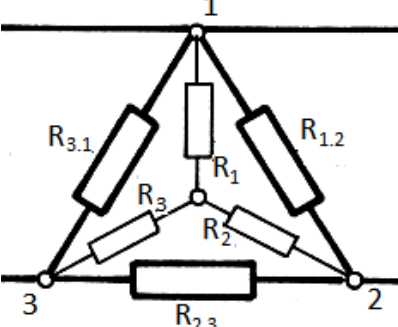
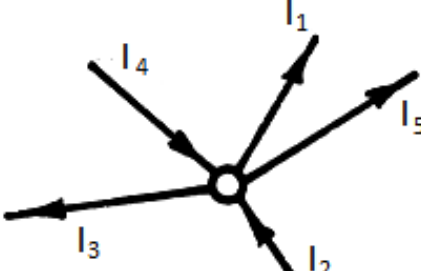
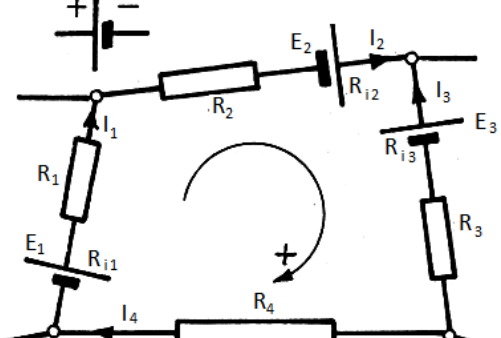
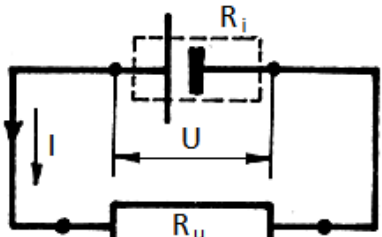
<u>Grootheid</u>	<u>symbol</u>	<u>benaming</u>	<u>parameter</u>	
U		spanning	V	Volt
I		stroom	A	Ampère
R		weerstand	Ω	Ohm
Z		impedantie		
C		capaciteit	F	Farad
L		inductie	H	Henry
P		vermogen	W	Watt
t		tijd	s	seconde
Δt		verschil in tijd	s	seconde
m		massa	kg	kilogram
v		snellheid	m/s	meter/seconde
P		vermogen	W	Watt
f		frequentie	Hz	Hertz
Q		lading	C	Coulomb

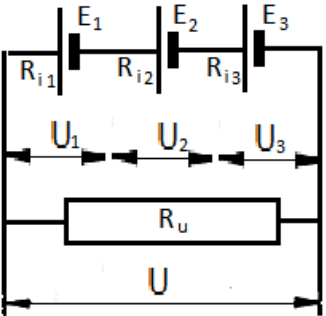
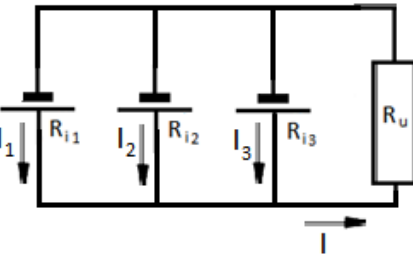
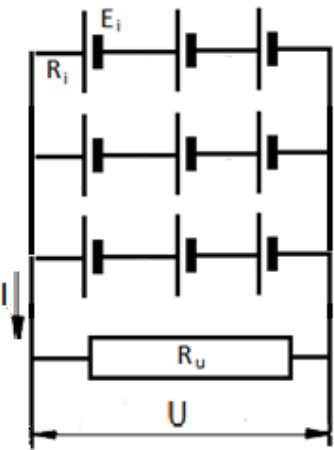
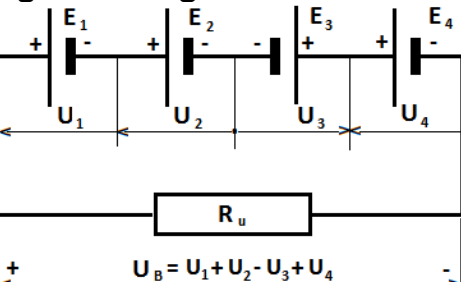
Elektriciteit – formules

Elektrische lading Q ○ één elektron	<u>formule</u> $Q = I * t$	<u>eenheden</u> Q ≡ coulomb ≡ [C] I ≡ ampere ≡ [A] t ≡ seconde ≡ [s] <u>eenheidvergelijking</u> C = A*s
Stroomsterkte I AA-doorsnede tijd	<u>formule</u> $I = \frac{Q}{t}$	<u>eenheden</u> Q ≡ coulomb ≡ [C] I ≡ ampere ≡ [A] t ≡ seconde ≡ [s] <u>eenheidvergelijking</u> A = C / s
Stroomdichtheid J A oppervlak	<u>formule</u> $J = \frac{I}{A}$ $J = \frac{Q}{A * t}$	<u>eenheden</u> Q ≡ coulomb ≡ [C] I ≡ ampere ≡ [A] t ≡ seconde ≡ [s] A ≡ vierkante meter ≡ [m²] <u>eenheidvergelijking</u> A/m²
Wet van Ohm	<u>formule</u> $U = I * R$	<u>eenheden</u> U ≡ volt ≡ [V] I ≡ ampere ≡ [A] R ≡ ohm ≡ [Ω] <u>eenheidvergelijking</u> V = A * Ω
Wet van Pouillet 1mm² 1m	<u>formule</u> $R = \frac{\rho * l}{A}$	<u>eenheden</u> ρ ≡ resistiviteit ≡ [Ωm] l ≡ meter ≡ [m] A ≡ vierkante meter ≡ [m²] R ≡ ohm per meter ≡ [Ω] <u>eenheidvergelijking</u> Ω = Ω*m*m/m²
Resistiviteit of specifieke weerstand ρ (temperatuur = 20°C)	koper ijzer aluminium messing	1,67*10⁻⁸ Ωm 9,7*10⁻⁸ Ωm 2,65*10⁻⁸ Ωm 7,2*10⁻⁸ Ωm

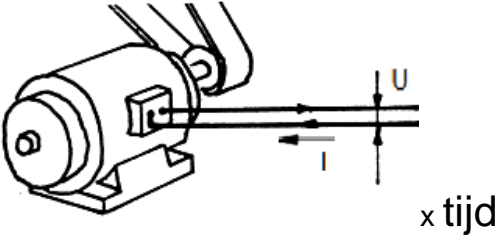
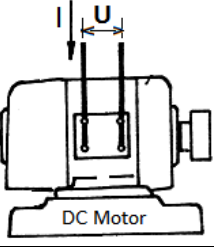
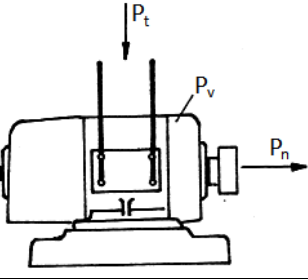
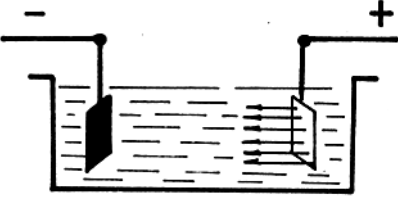
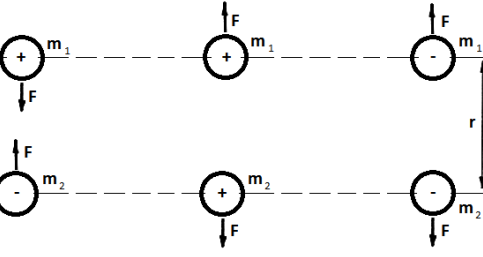
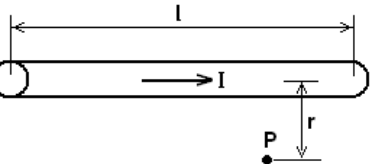
Weerstand temperatuurcoëfficiënt α	<u>formule</u> $\alpha = \frac{\Delta\rho}{\rho * \Delta T}$ $\Delta\rho = \alpha * \rho * \Delta T$	<u>eenheden</u> $\alpha \equiv$ temperatuurcoëfficiënt $\equiv [1/K]$ $\rho \equiv$ resistiviteit $\equiv [\Omega m]$ $\Delta T \equiv$ temperatuurverschil $\equiv [K]$ <u>eenheidvergelijking</u> $1/K = \Omega m / \Omega m * K$
Specifieke weerstand temperatuurcoëfficiënt	koper ijzer aluminium	$4,29 * 10^{-3} / K$ $\cong 6,4 * 10^{-3} / K$ $3,8 * 10^{-3} / K$
Weerstand en temperatuur 	<u>formule</u> $R_t = R_o * (1 + \alpha * \Delta T)$	<u>eenheden</u> $\alpha \equiv$ temperatuurcoëfficiënt $\equiv [1/K]$ $\Delta T \equiv$ temperatuurverschil $\equiv [K]$ $R_o \equiv$ weerstand $\equiv [\Omega]$ $R_t \equiv$ weerstand $\equiv [\Omega]$ <u>eenheidvergelijking</u> $1/K = \Omega m / \Omega m * K$
Elektrisch geleidingsvermogen G	<u>formule</u> $G = \frac{I}{U} = \frac{1}{R}$	<u>eenheden</u> $G \equiv$ siemens $\equiv [S]$ $U \equiv$ volt $\equiv [V]$ $I \equiv$ ampere $\equiv [A]$ $R \equiv$ ohm $\equiv [\Omega]$ <u>eenheidvergelijking</u> $S = A / V = 1 / \Omega$
Serieschakelen van weerstanden 	<u>formule</u> $R = R_1 + R_2 + R_3 + \dots$ $I = I_1 = I_2 = I_3$ $I = \frac{\sum U}{\sum R} = \frac{U_n}{R_n}$ $U = U_1 + U_2 + U_3 + \dots$ $U_n = I * R_n$	<u>eenheden</u> $U \equiv$ volt $\equiv [V]$ $I \equiv$ ampere $\equiv [A]$ $R \equiv$ ohm $\equiv [\Omega]$ <u>eenheidvergelijking</u> $I = V/R$ $V = A * \Omega$
Parallelschakeling van twee weerstanden 	<u>formule</u> $\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} = \frac{R_1 + R_2}{R_1 * R_2}$ $R = \frac{R_1 * R_2}{R_1 + R_2}$ $I = I_1 + I_2 = \frac{U}{R_1} + \frac{U}{R_2}$	<u>eenheden</u> $U \equiv$ volt $\equiv [V]$ $I \equiv$ ampere $\equiv [A]$ $R \equiv$ ohm $\equiv [\Omega]$ <u>eenheidvergelijking</u> $1/\Omega = (\Omega + \Omega) / \Omega * \Omega$ $\Omega = \Omega * \Omega / \Omega$ $A = V / \Omega$

Parallelschakeling van weerstanden	formule $\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} + \dots + \frac{1}{R_n}$ $I = I_1 + I_2 + I_3 + \dots + I_n$ $I = \frac{U}{R_1} + \frac{U}{R_2} + \frac{U}{R_3} + \dots + \frac{U}{R_n}$	eenheden U ≡ volt ≡ [V] I ≡ ampere ≡ [A] R ≡ ohm ≡ [Ω] eenheidvergelijking $1/\Omega = (\Omega + \Omega) / \Omega * \Omega$ $\Omega = \Omega * \Omega / \Omega$ $A = V / \Omega$
Spanningsdeler - onbelast	formule $\frac{U_1}{U_2} = \frac{R_1}{R_2}$ $\frac{U_1}{U} = \frac{R_1}{R_1 + R_2}$	eenheden U ≡ volt ≡ [V] I ≡ ampere ≡ [A] R ≡ ohm ≡ [Ω] eenheidvergelijking $V/V = \Omega/\Omega = \text{onbenoemd getal}$
Spanningsdeler - belast	formule $U_1 = \frac{U * R_1 * R_b}{R_1 * R_2 + R_b * (R_1 + R_2)}$ $R = \frac{R_1 * R_b}{R_1 + R_b} + R_2$	eenheden U ≡ volt ≡ [V] R ≡ ohm ≡ [Ω] eenheidvergelijking $V = V * \Omega / V$ $\Omega = (\Omega * \Omega / \Omega) + \Omega$
Spanningsval U in elektrische leiding	formule $U = U_2 - U_1$ $R = \frac{\rho * l}{A}$ $U = I * R$ $U = I * \frac{\rho * l}{A}$	eenheden U ≡ volt per meter ≡ [V/m] ρ ≡ resistiviteit ≡ [1/Ω] l ≡ meter ≡ [m] A ≡ vierkante meter ≡ [m²] R ≡ ohm per meter ≡ [Ω] eenheidvergelijking $V/m = A * m / \Omega * m^2 = A / \Omega * m$
Equivalent ster-driehoekschakeling ster → driehoek	formule $R_{1,2} = \frac{R_1 * R_2}{R_3} + R_1 + R_2$ $R_{2,3} = \frac{R_2 * R_3}{R_1} + R_2 + R_3$ $R_{3,1} = \frac{R_3 * R_1}{R_2} + R_3 + R_1$	eenheden R ≡ ohm ≡ [Ω] eenheidvergelijking $\Omega = \Omega * \Omega / \Omega + \Omega$

Equivalent ster-driehoekschakeling driehoek → ster	<u>formule</u> $R_1 = \frac{R_{3,1} * R_{1,2}}{R_{1,2} + R_{2,3} + R_{3,1}}$ $R_2 = \frac{R_{1,2} * R_{2,3}}{R_{1,2} + R_{2,3} + R_{3,1}}$ $R_3 = \frac{R_{2,3} * R_{3,1}}{R_{1,2} + R_{2,3} + R_{3,1}}$	<u>eenheden</u> $R \equiv \text{ohm} \equiv [\Omega]$ <u>eenheidvergelijking</u> $\Omega = \Omega * \Omega / (\Omega + \Omega + \Omega)$
Wet van Kirchhoff - knooppunt	<u>formule</u> $\sum I = 0$ $0 = I_1 + I_2 + I_3 + I_4 + \dots + I_n$ naar het punt = + weg uit het punt = -	<u>eenheden</u> $I \equiv \text{ampere} \equiv [A]$ <u>eenheidvergelijking</u> $A = \Sigma[A]$
Wet van Kirchhoff – gesloten lussen	<u>formule</u> $\sum E = \sum [I * R]$ $\sum E = I_1 * (R_1 + R_{i1}) + \dots$ wijzerzin = + tegenwijzerzin = -	<u>eenheden</u> $E \equiv \text{volt} \equiv [V]$ $I \equiv \text{ampere} \equiv [A]$ $R \equiv \text{ohm} \equiv [\Omega]$ <u>eenheidvergelijking</u> $V = \Sigma[A * \Omega]$
Inwendige weerstand van een element	<u>formule</u> $U_i = I * R_i$ $E = U + U_i$ $E = I * (R_i + R_u)$	<u>eenheden</u> $E \equiv \text{volt} \equiv [V]$ $U \equiv \text{volt} \equiv [V]$ $I \equiv \text{ampere} \equiv [A]$ $R \equiv \text{ohm} \equiv [\Omega]$ <u>eenheidvergelijking</u> $V = A * \Omega$

Serieschakeling van elementen	<u>formule</u> $E = \sum E = E_1 + E_2 + \dots E_n$ $R_{iB} = R_{i1} + R_{i2} + R_{i3} + \dots R_{in}$ $U = \sum U = U_1 + U_2 + U_3 + \dots U_n$ $I = \frac{\sum E}{\sum R_i + R_u}$	<u>eenheden</u> E ≡ volt ≡ [V] U ≡ volt ≡ [V] I ≡ ampere ≡ [A] R ≡ ohm ≡ [Ω] <u>eenheidvergelijking</u> A=V/Ω
Parallelschakeling van elementen	<u>formule</u> $R_{iB} = \frac{R_i}{n_p}$ $I = \frac{E}{R_{iB} + R_u}$ $R_u = \frac{E}{I} - R_{iB}$ $U = E - I * R_{iB}$	<u>eenheden</u> E ≡ volt ≡ [V] U ≡ volt ≡ [V] I ≡ ampere ≡ [A] R ≡ ohm ≡ [Ω] <u>eenheidvergelijking</u> A=V/Ω Ω=V/I + Ω V=V - A*Ω
Gemengde schakeling van elementen	<u>formule</u> $I = \frac{\sum E}{R_{iB} + R_u}$ $R_{iB} = \frac{\sum R_i}{n_p}$ n_p = aantal parallel geschakelde cellen $I = \frac{\sum E}{\frac{\sum R_i}{n_p} + R_u}$	<u>eenheden</u> E ≡ volt ≡ [V] U ≡ volt ≡ [V] I ≡ ampere ≡ [A] R ≡ ohm ≡ [Ω] <u>eenheidvergelijking</u> A=V / Ω
Elementenschakeling in tegenstelling	<u>formule</u> $E_B = \sum E$ $U_B = \sum U$ $R_{iB} = R_{i1} + R_{i2} + R_{i3} + \dots R_{in}$ $I = \frac{E_B}{R_{iB} + R_u}$	<u>eenheden</u> E ≡ volt ≡ [V] U ≡ volt ≡ [V] I ≡ ampere ≡ [A] R ≡ ohm ≡ [Ω] <u>eenheidvergelijking</u> A=V/Ω

Elektrische arbeid in gelijkstroom	<u>formule</u> $W = U * I * t$ $W = P * t$	<u>eenheden</u> W ≡ joule ≡ [J] U ≡ volt ≡ [V] I ≡ ampere ≡ [A] t ≡ seconde ≡ [s] P ≡ watt ≡ [W] <u>eenheidvergelijking</u> $J = V * A * s$
Vermogen in gelijkstroom	<u>formule</u> $P = U * I$ $U = I * R$ $P = I^2 * R$ $P = U^2 / R$	<u>eenheden</u> P ≡ watt ≡ [W] η ≡ onbenoemd getal tussen 0 en 1
Rendement	<u>formule</u> $\eta = \frac{P_n}{P_t}$ $P_v = P_t - P_n$ $\eta = \frac{P_t - P_v}{P_t}$	<u>eenheden</u> P_n = nuttig vermogen P_t = toegevoegd vermogen P_v = verliezen
Elektrolysewet van Faraday	<u>formule</u> $n = \frac{I * t}{z * F}$	<u>eenheden</u> n = hoeveelheid stof in mol I ≡ ampere ≡ [A] t ≡ seconde ≡ [s] z = aantal elektronen per omgezette deeltjes in stof F = 96485,3 C/mol
Wet van Coulomb	<u>formule</u> $F = \frac{q_1 * q_2}{4 * \pi * \mu * r^2}$ $\mu = 8,85 * 10^{-12}$ $F = k * \frac{q_1 * q_2}{r^2}$ $k = 8,988 * 10^9$	<u>eenheden</u> F ≡ newton ≡ [N] μ ≡ elektrische veldconstante ≡ [C²/Nm²] q ≡ coulomb ≡ [C] r ≡ meter ≡ [m] k = Cst van Coulomb ≡ [Nm²/C²]
Veldsterkte, in een punt buiten een rechtlijnige geleider	<u>formule</u> $H = \frac{I}{2 * \pi * r}$	<u>eenheden</u> H ≡ henry ≡ [H] r ≡ meter ≡ [m] I ≡ ampere ≡ [A] <u>eenheidvergelijking</u> $H = A/m = [N/V * s]$